

Da østeuropæerne kom til de danske marker og ind på museum

Østeuropæerne på det danske arbejdsmarked har været meget omdiskuteret de senere år. Det var de også i begyndelsen af det forrige århundrede, hvor mange polakker søgte til Danmark for at arbejde i roemarkerne. Foto: Museum Lolland-Falster.

Lea Holtze | 28. januar 2011

For hundrede år siden arbejdede de i roemarken. I dag er de rykket ind i svinestaldene. Og drømmen, der får østeuropæere til Danmark - og deres ofte tvivlsomme arbejdsforhold - har ikke ændret sig synderligt, viser en ny udstilling på Arbejdersmuseet

Theodora rækker ud for bedre at kunne læse den seddel, der hænger over en af svinebåsene i stalden. Hun er ikklædt en blå kedeldragt og har udførligt dækket sit kulsorte hår med et bomuldstørklæde, så det ikke kommer til at lugte af gylle.

Oprindeligt boede Theodora med sin bror, forældre, ægteemand og deres datter under ét og samme tag uden for den rumænske storby Iasi. Hun studerede international økonomi på universitetet i

Kristeligt Dagblad, Fredag 28. januar 2011

Rumænien, men pengene rakte ikke til de daglige udgifter. Så Theodora og hendes mand måtte lade datteren blive i Rumænien og søge nye muligheder i Danmark. I dag bor de på Nordborg på Als og arbejder som landbrugselever for 10.000 kroner om måneden. Det er ikke just parrets drømmejob, men det giver en tidobling af den løn, de tjente i Rumænien.

Historien om den 26-årige rumænske kvinde bliver lige nu fortalt med billeder og ord på Arbejdersmuseet i København, der i går åbnede særudstillingen "A taste of Europe – Østarbejdere i dansk landbrug". Udstillingen er en del af et EU-projekt, der sætter fokus på fødevareproduktion og -forbrug. Og på Arbejdersmuseet er man gået bag om smagen på det, der ender i køledisken – arbejderne og deres vilkår.

For i dag kommer godt halvdelen af dem, der er beskæftiget på danske svinefarme, fra Østeuropa. Det er mennesker, der er drevet ud af deres hjemland af fattigdom og tiltrukket af den danske efterspørgsel på arbejdskraft, fortæller museumsinspektør Margit Bech Larsen, mens hun viser den nye udstilling frem. Men det er også mennesker, der tit og ofte lader sig nøje med en beskeden løn og nogle kummerlige forhold. Især efter at EU's direktiv om fri bevægelighed uden regulering af arbejdsforholdene trådte i kraft sidste forår.

"Problemet opstår, når de kommer til en arbejdsplads, hvor arbejdsgiveren ikke er organiseret i en arbejdsgiverforening og derfor ikke er forpligtet til at følge en overenskomst. Og hvad mange danskere ikke ved, er, at der faktisk ikke er nogen lovbestemt mindsteløn herhjemme. Derfor kan en EU-arbejder ansættes for 20 kroner i timen. Det er en løn, som de færreste danskere ville kunne leve for, men som østeuropæerne er mere villige til at acceptere," forklarer hun og slår ud med armen i retning af en plakat med spørgsmålet: "Hvorfor fremstilles mange danske fødevarer af lavtlønnede østeuropæere?".

Det er hverken første gang, at østeuropæiske arbejdere kommer til Danmark for at arbejde i landbruget, eller første gang, at spørgsmålet om deres arbejdsvilkår har været relevant at reflektere over i den danske fødevareproduktions historie.

For ser man ned i den anden ende af museets udstillingslokale, hænger gamle, rustne hakker og grebe foran et sort-hvidt billede af en ganske ung mand og hans hustru, begge iklædt slidte klæder og omgivet af roetoppe, så langt øjet rækker.

I perioden 1893-1929 var dansk landbrug nemlig mere eller mindre afhængigt af polsk arbejdskraft. Og flere tusinde såkaldte "roepolakker" søgte til Danmark som sæsonarbejdere på især de lollandske roemarken. Ligesom i dag var lønnen langt under danskernes timeløn, leveforholdene kritisable og polakkerne udsældte for at tage danskernes arbejde. Alligevel så østeuropæerne potentialet i mulighedernes land, fortæller Margit Bech Larsen.

"Dengang var der naturligvis tale om regulær fattigdom og hungersnød i Polen, men fælles for østeuropæerne dengang og i dag er drømmen om et bedre liv. Roepolakkerne var dengang mere hårdtarbejdende og brokkede sig mindre end de danske arbejdere. Og det er nogenlunde det samme ry, østeuropæerne har i dag. De er oftere nødt til at tage den type arbejde, som danskerne ikke gider. Og det er der desværre nogle, der udnytter. I dag får de selvfølgelig mad, og de fryser ikke ihjel om natten, men de er uden tvivl de mest udsatte i samfundet," fortæller Margit Bech Larsen. Men som Arbejdersmuseets udstilling afspejler med billeder og plancher lige fra svinestalde, over østeuropæiske arbejderhjem til de ansvarshavendes gemakker på Christiansborg, dækker problemstillingen over et mangefacetteret spørgsmål.

Kristeligt Dagblad, Fredag 28. januar 2011

”Vi ønsker ikke at give færdige svar på spørgsmålet, for det kan man ikke. I stedet ser vi på de interesser, der er mellem landbruget, østarbejderne, fagbevægelsen, rekrutteringsbureauerne og staten for at skabe en diskussion. For vi vil gerne have, at folk tænker over problematikken. Vi viser nogle af konsekvenserne af en villig, billig arbejdskraft. Det kunne måske sætte gang i en diskussion om en lovbestemt mindsteløn og et krav om overenskomster,” siger Margit Bech Larsen, mens hun står lænet op ad det hjørne i lokalet, der adskiller østeuropæernes fortid og nutid. Udstillingen kan ses frem til den 31. juli 2011.